

Nieuwsbrief Q-koorts - 19 april 2010

In deze nieuwsbrief: nieuws over 5 nieuwe besmette bedrijven en informatie over de vaccinatieplicht voor fokschapen, het testprotocol voor bokken en rammen op besmette bedrijven, de nieuwe definitie van 'bedrijven met een publieke functie' en informatie naar aanleiding van het onderzoek van het Jeroen Bosch Ziekenhuis in Den Bosch.

Q-koortsbesmettingen in Kamerik, Alphen, Alteveer, Druten en Doornspijk

In Kamerik (provincie Utrecht), Alphen (provincie Noord-Brabant), Alteveer (provincie Groningen), Druten en Doornspijk (provincie Gelderland) zijn melkgeitenbedrijven besmet verklaard met Q-koorts. In Kamerik gaat het om een bedrijf met 500 geiten, in Alphen om 900 geiten, in Alteveer om 1000 geiten, in Druten om 1000 geiten en in Doornspijk om 1500 geiten.

De Voedsel en Waren Autoriteit (VWA) plaatst een waarschuwbord bij de vijf besmette bedrijven en het adres en de locaties van de besmette bedrijven worden bekendgemaakt op de website van de VWA.

Mensen in een straal van 5 kilometer van het bedrijf krijgen een brief waarin wordt uitgelegd wat Q-koorts is en welke maatregelen er worden genomen. In de brief wordt omwonenden ook geadviseerd om zich bij de huisarts te melden als zich ziekteverschijnselen van Q-koorts, zoals koorts met hoofdpijn of hoesten, voordoen. Dit geldt vooral voor mensen met een hartklepafwijking, voor mensen die een hartoperatie hebben ondergaan, voor mensen met een afweerstoornis en voor zwangere vrouwen. Meer informatie over de vijf besmette bedrijven vindt u op www.qkoortsinnederland.nl.

Vaccinatieplicht fokschapen

De Tweede Kamer heeft minister Verburg met een motie opgeroepen alle schapen en geiten in Nederland in te laten enten tegen Q-koorts. Dit is helaas niet mogelijk omdat er niet genoeg vaccin beschikbaar is. De fabrikant van het vaccin heeft wel aangegeven dat hij 600.000 extra doses vaccin kan leveren aan Nederland. Minister Verburg heeft besloten deze extra vaccins in te zetten voor de vaccinatie van fokschapen. Fokschapen zijn rammen en oaien die gebruikt worden voor de fokkerij. (Schapen die in het jaar dat zij geboren worden, worden geslacht, hoeven niet gevaccineerd te worden, omdat hiermee niet wordt gefokt.)

Vaccinatie van fokschapen is nuttig omdat er voldoende aanwijzingen zijn dat vaccinatie de kans op infectie bij dieren vermindert, abortus (in aanzienlijke mate of vrijwel geheel) voorkomt en er voor zorgt dat er bij een eventuele abortus minder Q-koortsbacteriën worden uitgescheiden.

Alle rammen en oaien die gebruikt worden voor fokkerij moeten vóór 1 januari 2011 gevaccineerd zijn. De extra vaccins worden in augustus en september geleverd. Vanaf die periode zullen de fokschapen dus gevaccineerd kunnen worden. Als de dieren ingeënt zijn geldt ook de plicht om de vaccinatie van elk individueel dier te registreren in de I&R-database. De Gezondheidsdienst voor Dieren stuurt schapenhouders met meer dan 50 oaien en rammen binnenkort een brief met informatie over de vaccinatiecampagne.

Nieuwe definitie bedrijven met een publieke functie

Bedrijven met een publieke functie zijn verplicht hun dieren te vaccineren tegen Q-koorts en zij zijn verplicht hun schapen en geiten na vier maanden dracht tot twee weken na het lammeren in quarantaine te plaatsen. In de Regeling tijdelijke maatregelen Q-koorts stond geen duidelijke definitie van bedrijven met een publieke functie. Binnenkort wordt deze Regeling veranderd. In de nieuwe Regeling komt een nieuwe definitie van bedrijven met een publieke functie te staan. Onder bedrijven met een publieke functie wordt verstaan: 'Een locatie waar schapen en geiten worden gehouden en die is opengesteld voor publiek met het oogmerk om direct contact tussen publiek en dieren te faciliteren.' Door deze wijziging moeten bijvoorbeeld ook schapen en geiten bij zorginstellingen, dagopvangcentra en scholen en op educatieboerderijen en agrocampings hun dieren vaccineren én moeten deze bedrijven hun dieren in quarantaine laten lammeren.

De dieren op bedrijven met een publieke functie moeten worden ingeënt vóór 1 januari 2011. Voor bedrijven die lammetjesaaidagen willen organiseren geldt dat de dieren gevaccineerd moeten zijn voordat de lammetjesaaidag plaatsvindt.

Meer informatie over de regels voor vaccinatie en apart aflammeren vindt u op www.minlnv.nl/qkoorts.

Bokken en rammen

Besmette bedrijven hebben onlangs een brief ontvangen waarin wordt gevraagd of zij hun bokken en rammen willen laten testen op Q-koorts. De Q-koortsbacterie kan via sperma van besmette bokken of rammen overgedragen worden. Daarom worden alle mannelijke dieren op besmette bedrijven geruimd, tenzij de houder beslist dat hij de dieren wil laten testen op Q-koorts. Voor dekbokken en -rammen die worden geruimd, ontvangt de veehouder een ruimingsvergoeding. Slachtbokken hebben geen markwaarde en zijn dus ook niet in waarde toegenomen sinds het moment dat het bedrijf besmet is verklaard. Omdat er lange tijd zit tussen de besmetverklaring en de ruiming krijgen de houders wel een vergoeding voor de kosten van de dagelijkse verzorging van de slachtbokken.

Als de houder besluit dat hij zijn bokken en rammen wil laten testen, hebben de bokken en rammen een levenslang fokverbod totdat de dieren driemaal negatief zijn getest op Q-koorts. (Dit levenslange fokverbod staat los van het algemene fokverbod tot 1 juni.) De kosten van het testen is voor rekening van de houder. De overheid betaalt het ontwikkelen van de tests.

Bokken en rammen die niet zijn gevaccineerd tegen Q-koorts, worden getest met een bloedtest. Met deze test wordt gekeken of er antistoffen tegen de Q-koortsbacterie in het bloed van de bok of ram zitten (ELISA-test). Als het niet gevaccineerde dier antistoffen tegen de Q-koortsbacterie in het bloed heeft, is het dier besmet met de Q-koortsbacterie.

De bloedtest is niet geschikt voor bokken en rammen die gevaccineerd zijn. Vaccinatie zorgt er namelijk voor dat er antistoffen tegen de Q-koortsbacterie aangemaakt worden. Daarom worden gevaccineerde dieren getest met een spermatest. Hierbij wordt het sperma van het dier onderzocht op de Q-koortsbacterie (PCR-test). Als de Q-koortsbacterie wordt aangetroffen in het sperma van het dier, is het dier besmet met de Q-koortsbacterie.

Als de houder ervoor kiest de bokken en rammen te testen, moeten de dieren drie keer worden getest met een tussenpoos van 6 weken. Als bij deze drie tests blijkt dat het dier niet besmet is, dan kan de houder als het fokverbod is ingetrokken deze bok weer gebruiken voor de fokkerij. Voor bokken en rammen die positief getest worden, geldt een levenslang fokverbod.

Op www.minlnv.nl/qkoorts staat een link naar het protocol voor het testen van achtergebleven bokken en rammen.

Onderzoek Jeroen Bosch Ziekenhuis

Uit een kleinschalig onderzoek van het Jeroen Bosch Ziekenhuis in Den Bosch is gebleken dat het DNA van de Q-koortsbacterie na vaccinatie gedurende korte tijd in de melk van gevaccineerde geiten aan te tonen is. Het is niet bekend in welke mate dit fenomeen voorkomt. Daarom hebben ministers Verburg en Klink het Centraal Veterinair Instituut (CVI) en de Gezondheidsdienst voor Dieren (GD) gevraagd hier extra onderzoek naar te doen.

Vaststaat dat bij besmette bedrijven de periode tussen vaccinatie en monsternamen en/of de periode tussen het nemen van de twee monsters zodanig is, dat een vaccin niet beide monsters kan beïnvloeden. Er zijn daarom geen aanwijzingen dat bedrijven onterecht zijn geruimd. Ook is het niet nodig te twijfelen aan het nut van vaccinatie. Er zijn namelijk genoeg aanwijzingen om aan te nemen dat vaccinatie de kans op infectie bij dieren vermindert, abortus (in aanzienlijke mate of vrijwel geheel) voorkomt en er voor zorgt dat er bij een eventuele abortus minder Q-koortsbacteriën worden uitgescheiden.

Vaccinatie en de verschillende manieren van onderzoek naar de Q-koortsbacterie zijn wel onderwerpen waarover nog altijd veel vragen gesteld worden. In de kennisbank en op de website www.minlnv.nl/qkoorts staan verschillende vragen antwoorden over vaccinatie en over tankmelkonderzoek (zie hiervoor onder het kopje 'Veelgestelde vragen Q-koorts').

Informatiebronnen Q-koorts

De website www.qkoortsinnederland.nl is de publiekswaardige website van de rijksoverheid met informatie over Q-koorts voor het algemeen publiek. U vindt hier het nieuws en de achtergrondinformatie over Q-koorts die het ministerie van Volksgezondheid (VWS) en het ministerie van Landbouw (LNV) beschikbaar stellen. Er is een kaart met informatie over de verspreiding van Q-koorts, informatie over de preventie, symptomen en risico's van Q-koorts, ook voor speciale doelgroepen. Verder staat er op qkoortsinnederland.nl een overzicht van andere websites met Q-koorts informatie.

Vragen over maatregelen

Wilt u meer weten over de maatregelen die genomen zijn om Q-koorts bij dieren te bestrijden, kijk dan op www.minlnv.nl/qkoorts. Hier vindt u een overzicht van de maatregelen die genomen zijn. Ook vindt u hier antwoorden op veelgestelde vragen over Q-koorts. Bij voorbeeld vragen over het ruimen van dieren, over hobbydieren en kinderboerderijen en over vaccinatie.

Via een link in dit dossier kun u zich ook abonneren op persberichten, nieuwsberichten en publicaties over Q-koorts.

Vragen over Q-koorts en de volksgezondheid

De antwoorden op veelgestelde vragen over Q-koorts en de volksgezondheid kunt u vinden op www.qkoortsinnederland.nl. Telefonisch kunt u contact opnemen met Postbus 51 op telefoonnummer 0800-8051 (gratis).

Wilt u meer weten over Q-koorts bij u in de regio, neemt u dan contact op met de GGD bij u in de buurt. (www.ggd.nl/contact/bij-u-in-de-buurt)